

TEENETEMÄRKIDE JA SÕJAVÄELISTE RINNAMÄRKIDE KANDMINE

1. Teenetemärgid on aumärgid, mis jagunevad riiklikeks ja ametkondlikeks teenetemärkideks.
2. Sõjaväelised rinnamärgid jagunevad aumärkideks ja sõjaväelisteks teenistusmärkideks.
3. Sõjaväeliste rinnamärkide hulka kuuluvad aumärgid jagunevad teenistus- ja mälestusmedaliteks.
4. Sõjaväelised teenistusmärgid jagunevad järgmiselt:
 - 1) sõjalise hariduse märgid;
 - 2) kursusemärgid;
 - 3) kutsemärgid;
 - 4) oskus- ehk saavutusmärgid.
5. **Sõjaväelised teenistusmärgid**
 - 5.1. Sõjaväelisi teenistusmärke (edaspidi teenistusmärk) kantakse vormikuu paremal rinnataskul. Esikohal kantakse selle olemasolul viimasena omandatud sõjalise hariduse märki.
 - 5.2. Teenistusmärki kantakse välivormi jakil nimesildi all keskel.
 - 5.3. Nimesildi all võib kanda kuni kahte teenistusmärki üksteise all. Haavataasaamise tunnusmärgi olemasolul võib seda kanda välivormi jakil kolmanda märgina nimesildist ja haridusmärgist allpool.
 - 5.4. Mereväe vormikuu kantakse teenistusmärke vormikuu paremal hõlmal nimesildi all.
 - 5.5. Tavavormi kuu võib kanda kuni kolme teenistusmärki.
 - 5.6. Õhtuvormil teenistusmärke ei kanta.
 - 5.7. Haridust tõendavatest märkidest võib tavavormi vormikuu kanda ainult sõjalise hariduse märki, kusjuures kantakse ainult üht kõige kõrgemat ehk viimasena omandatud sõjalist haridust tõendavat märki.
 - 5.8. Sõjalise hariduse märki kantakse välivormi jaki parempoolsel rinnataskul nimesildi all.

- 5.9. Metallist kaplani eriala märki (kutsemärk) kantakse tavavormi kuue ja vormisärgi vasaku rinnatasku või lindilõigete kohal, pulloveril rinnatasku telgjoone kohal. Ordineeritud kaplanid ja kaplan-praktikandid kannavad eriala märki vastavalt vaimuliku ordinatsioonile.
- 5.10. Vasaku rinnatasku kohal, lindilõikest kõrgemal, võib kanda õhuväe ühte kutsemärki ning Eesti Vabariigi presidendi käsundusohvitseri teenistus- või meenemärki.
- 5.11. Oskus- ehk saavutusmärki kantakse väli- ja tavavormi nimesildi kohal.
- 5.12. Tavavormil kantakse metallist märki, välivormil kantakse vastava teenistumärgi kinnitatud tekstiilmaterjalist märki.

Teenetemärkide ning Kaitseväe teenistus- ja mälestusmedalite kandmine

6. Lindiga aumärgid

- 6.1. Lindiga teenetemärke, teenistusmedaleid ja mälestusmedaleid (edaspidi koos lindiga aumärk) kantakse originaalis või miniatuuris. Eesti Vabariigi presidendi osalusel toimuvatel pidulikel üritustel kantakse aumärke alati originaalis.
- 6.2. Välivormi jakil võib lindiga aumärke kanda vaid Kaitseväe juhataja vahetus alluvuses oleva struktuuriüksuse ülema korraldusel, kui osaletakse üksuse koosseisus auvahtkonnas, paraadil, pidulikul struktuuriüksuse rivistusel või muudel kaitseväelistel tseremooniatel.
- 6.3. Lindiga aumärke võivad kanda vaid aumärgi kavalerid.
- 6.4. Lindiga aumärgi miniatuur on aumärgi täpne vähendatud koopia, mis on 1/3 originaalsuurusest. Miniatuuride paigutusjärjekord on sama, mis originaalidel.
- 6.5. Aumärke kantakse:
 - 6.5.1. pidulikul tavavormil – ühte suurpaela, ühte kaelaristi ja ordenitähte ning vormikuue rinnaesisel vasakul pool rinnal kantavaid aumärke originaalis (kandja valikul);
 - 6.5.2. õhtuvormil – ühte suurpaela (kuue all vestil), kuni nelja ordenitähte, kahte kaelaristi ning vormikuue rinnaesisel vasakul pool kõiki rinnal kantavaid aumärke, kas originaalis või miniatuuris (revääril).
- 6.6. Lindiga aumärke kantakse – ühel horisontaaljoonel taskust kõrgemal, märgi alumine serv taskuklapi keskel.
- 6.7. Originaale ja miniatuure koos ei kanta.
- 6.8. Sõjaväelisi rinnamärke (v.a riiklike teenetemärkide rinnatähed) ja lindilõikeid õhtuvormiga ei kanta.
- 6.9. Lindiga aumärke kantakse klasside järjekorras, kõrgemad eespool. Kohti loetakse rinna keskjoonest vasakule.

6.10. Juhul, kui lindiga aumärgi kandmine on statuudi kohaselt vastuolus käesoleva eeskirjaga, tuleb märgi kandmisel lähtuda käesolevast eeskirjast.

7. Lindiga aumärke kantakse alljärgnevas järjekorras:

- 7.1. Eesti Vabariigi presidendi poolt antavad riiklikud autasud – kantakse vastavalt teenetemärkide seadusele, kooskõlas teenetemärkide kandmise hea tavaga ning kõigist teistest teenetemärkidest eespool;
- 7.2. Kaitseliidu Valgerist – kantakse vastavalt teenetemärgi klassidele;
- 7.3. Välisriikide riiklikud teenetemärgid, -ristid ja -medalid – kantakse vastavalt klassidele ning riikide prantsuskeelsete nimetuste tähestikulises järjekorras. Lahingulisi aumärke kantakse eespool;
- 7.4. Kaitseministeeriumi teeneteristid – kantakse vastavalt teeneteristi klassidele;
- 7.5. Teiste ministeeriumide lindiga aumärgid – kantakse vastavalt aumärgi klassile ja statuudile ning saamise ajalises järjekorras;
- 7.6. Kaitseväge ja Kaitseliidu aumärgid lindiga (v.a Kaitseliidu Valgerist) – kantakse alltoodud järjestuses:

1.	Kaitseväge teenetemärk lahinguliste teenete eest (möökadega)		
2.	Kaitseväge teenetemärk kaitsealaste teenete eest		
3.	Kaitseväge teeneterist riigikaitseliste teenete eest (endine Kaitseväge eriteenete rist)		
4.	Kaitseväge teeneterist eeskujuliku teenistuse eest (endine Kaitseväge eeskujuliku teenistuse rist)		
5.	Maaväge teenetemärgi „ Ohvitseri kuldrist “ (I liik)	Õhuväge teeneteristi I klass	Mereväe teenetemärk „ Mereväe Rist “
6.			Mereväe teenetemärgi „Usk ja Tahe“ I klassi märk „ Kuldankur “
7.	Maaväge teenetemärgi „ Ohvitseri hõberist “ (II liik)	Õhuväge teeneteristi II klass	Mereväe teenetemärgi „Usk ja Tahe“ II klassi märk „ Hõbeankur “
8.	Maaväge teenetemärgi „ Hõberist “ (II liik)		
9.	Maaväge teenetemärgi „ Pronksrist “ (III liik)	Õhuväge teeneteristi III klass	Mereväe teenetemärgi „Usk ja Tahe“ III klassi märk „ Raudankur “
10.	Kaitseliidu teenetemärk (väljaandmine on lõpetatud)		
11.	Kaitseväge peastaabi teeneterist		
12.	Rahvusvahelistes sõjalistes operatsioonides osalenu medal (teenistusmedal) (endine Rahuvalvaja medal)		
13.	Kaitseväge pikaajalise teenistuse medal		
14.	Kaitseliidu teenetemedali eriklass (teenistusmedal)		
15.	Kaitseliidu teenetemedali I klass (teenistusmedal)		
16.	Kaitseliidu teenetemedali II klass (teenistusmedal)		

17.	Kaitseliidu teenetemedali III klass (teenistusmedal)
18.	Mereväe NATO kontingendi medal (teenistusmedal)
19.	Vabadusvõitleja mälestusmedal (väljaandmine on lõpetatud)
20.	Mälestusmedal " 10 aastat taastatud kaitseväge " (väljaandmine on lõpetatud)
21.	Relvastatud Vastupanu Teeneterist (sisuliselt mälestusrist)
22.	Võidutule kandja medal (Kaitseliidu ülema poolt antav mälestusmedal)

- 7.7. Välisluureameti teenetemedalid – kantakse vastavalt medali klassile;
- 7.8. teiste riigiasutuste aumärgid lindiga – kantakse vastavalt aumärgi klassile ja statuudile ning saamise ajalises järjekorras;
- 7.9. Naiskodukaitse ning noorteorganisatsioonid Kodutütred ja Noored Kotkad aumärgid lindiga – kantakse vastavalt aumärgi klassile ja statuudile ning saamise ajalises järjekorras;
- 7.10. Kaitseväge üksuste teenetemärgid lindiga – kantakse saamise ajalises järjekorras;
- 7.11. Kaitseliidu Kooli teeneteristid ja -medal – kantakse vastavalt statuudile;
- 7.12. rahvusvaheliste organisatsioonide (NATO, ÜRO jne) aumärgid lindiga – kantakse vastavalt aumärgi klassile ning saamise ajalises järjekorras. Lahingulisi aumärke kantakse eespool;
- 7.13. Eesti riigikaitse vabaühenduste aumärgid lindiga – kantakse vastavalt aumärgi klassile ning saamise ajalises järjekorras;
- 7.14. välisriikide ametkondlikud aumärgid lindiga – kantakse vastavalt aumärgi klassile ning saamise ajalises järjekorras. Lahingulisi aumärke kantakse eespool;
- 7.15. välisriikide riigikaitse organisatsioonide aumärgid lindiga – kantakse vastavalt aumärgi klassile ning saamise ajalises järjekorras. Lahingulisi aumärke kantakse eespool;
- 7.16. välisriikide riigikaitse vabaühenduste aumärgid lindiga – kantakse saamise ajalises järjekorras.

8. Eesti Vabariigi riiklikud teenetemärgid:

- 8.1. Vabadusristi aumärk;
- 8.2. Riigivapi teenetemärk;
- 8.3. Valgetähe teenetemärk;
- 8.4. Kotkaristi teenetemärk;
- 8.5. Eesti Punase Risti teenetemärk;
- 8.6. Maarjamaa Rist.

9. Lindita aumärgid

- 9.1. Lindita aumärgid on struktuuriüksuste teenetemärgid.
- 9.2. Lindita aumärke kantakse kuni kaks märki vormikuu vasakul taskul. Erandina võib ühte märki kanda lindilõigetest ülevalpool, kui selle märgi kandmise kord nii ette näeb.
- 9.3. Lindita aumärke võib kanda koos lindiga aumärkidega.

10. Kaitseväge aumärke kantakse järgmiselt:

- 10.1. Võrdsete aumärkide korral kantakse eespool selle väeliigi aumärki, mille koosseisus teenitakse. Teisi võrdseid aumärke kantakse saamise ajalisel järjekorras, st hiljem saadud aumärki kantakse tagapool.
- 10.2. Muude (usuorganisatsioonid, kohalikud omavalitsused jne) lindiga aumärkide kandmine vormikuu on lubatud Kaitseväge juhataja loaga. Vastavaid aumärke kantakse riigikaitse vabaühenduste järel aumärkide saamise ajalisel järjekorras.

11. Eriklassi teenetemärkide kandmise viisid:

- 11.1. kett – õlgadele asetatult;
- 11.2. I klassi teenetemärk – suurpaela paremalt õlalt vasakule puusale ja tähte tava- või õhtuvormi vasakul hõlmal;
- 11.3. II klassi teenetemärk – risti (vappi) kaelas ja tähte tava- või õhtuvormi vasakul hõlmal;
- 11.4. III klassi teenetemärk – kaelas;
- 11.5. IV ja V klassi teenetemärgid, medalid (ristid) – tava- või õhtuvormi vasakul hõlmal;
- 11.6. naistel – suurpaela paremalt õlalt vasakule puusale, tähte üldistel alustel, kaelaristi (vappi) rinnal vasakul küljel põiksõlme seotud lindi küljes ning rinnal kantavaid riste ja medaleid rinnal vasakul küljel.

12. Teenetemärgi tähed (1–4) – kahe tähe kandmisel kinnitatakse tähed üksteise kohale (kõrgema teenetemärgi täht kõrgemale). Kolme tähe kandmisel kinnitatakse kõrgeima teenetemärgi täht kahe kõrvuti asuva tähe kohale. Nelja tähe kandmisel kinnitatakse neljas täht lisaks kolmele tähele kahe kõrvuti asuva tähe alla.

13. I klassi teenetemärgid – kantakse alati koos vastava tähega, sealjuures suurpaela kantakse vesti peal. Korruga kantakse ainult ühte suurpaela, asetades vastava teenetemärgi juurde kuuluva tähe teistest kantavatest tähtedest kõrgemale.

14. II ja III klassi teenetemärgid – kantakse üldjuhul ainult ühte vastava klassi teenetemärki korruga, asetades II klassi puhul vastava teenetemärgi juurde kuuluva tähe teistest sama klassi kantavatest tähtedest kõrgemale.

15. IV ja V klassi teenetemärgid – vasakul pool rinnal kantavad teenetemärgid.

16. Kotkaristi metallriste ja teenetemärkide medaliklasside märke kantakse nagu IV ja V klassi teenetemärke ning viimaste järel..

17. Sama aumärgi eri klassi aumärkidest kantakse ainult kõrgema klassi aumärki. Erandiks on Vabadusristi aumärk, Kotkaristi teenetemärk mõõkadega, Kotkaristi metallristid ning teenetemärkide medaliklassi märgid, mille puhul võib kanda kõiki saadud klasse.
18. Kõrgema klassi aumärke kantakse madalama klassi aumärkidest eespool. Erandina kantakse Vabadusristi kõigist aumärkidest eespool vaatamata klassile.
19. Välisriikide aumärke kantakse klasside järjekorras, sama klassi märgid riikide prantsuskeelsete nimetuste tähestikulises järjekorras.
20. Erandkorras võib välisriigi aumärgi asetada muudest välisriikide aumärkidest ettepoole nendel pidulikel puhkudel, mis on seotud antud välisriigiga.
21. Lubatud on välismaiste lahinguristide kandmine muudest välisriikide teenetemärkidest eespool.
22. Kaelaskantav aumärk asetatakse õhtuvormi juures võimalikult kõrgele ristlipsu sõlme alla, kusjuures aumärgi lint katab ümber krae asetsevat kaelasideme osa. Piduliku tavavormi lipsul asetatakse aumärgi lint vormisärgi krae alla, kusjuures kaelarist asetseb võimalikult kõrgel lipsu peal (otse lipsusõlme all).
23. Õhtuvormil kantakse aumärke samal kõrgusel kui tavavormil.
24. **Aumärkide asetus:**
 - 1) üks aumärk – tasku keskjoonel;
 - 2) kaks aumärki – kõrvuti, keskkohal tasku keskjoonel;
 - 3) kolm aumärki – kõrvuti, keskmine tasku keskjoonel;
 - 4) neli aumärki – kõrvuti;
 - 5) rohkem kui nelja aumärgi kõrvuti kandmisel asetatakse linnid serviti üksteise peale nii, et vähemalt pool linnidest peab olema nähtav. Kõrgeim aumärk on pealmine.
25. Aumärke võib kandja omal valikul kanda nii palju, kui mahub öla ja revääri vahele.
26. Aumärke kantakse üldjuhul ühes reas. Kaheksa kuni viieteistkümne aumärgi olemasolul kantakse kahes reas.
27. Soovitav on aumärgid kinnitada ühtsele alusele.
28. **Lindilõigete kandmise kord**
 - 28.1. Aumärgi lindilõige on vastava aumärgi lindiga kaetud 10 mm kõrgune ja 35 mm laiune alus, mis antakse aumärgi kavalerile koos aumärgiga.
 - 28.2. Lindilõikeid kantakse tavavormiga.
 - 28.3. Lindilõikeid võib kanda lühikeste varrukatega vormisärgil vasaku tasku kohal.
 - 28.4. Lindilõikeid kantakse tavavormi vasaku tasku kohal 1 cm kõrgusel, nii et lindilõike alumine serv jääb taskust 5 mm kõrgusele.
 - 28.5. Mereväe vormikuuil kantakse lindilõikeid kaeluseava alumise nurgaga ühel joonel.
 - 28.6. Lindilõikeid kantakse tähtsuse järjekorras ülevalt alla vasakult paremale.

28.7. Lindilõikeid ei kanta koos aumärkidega. Erandina on lubatud kanda lindilõikeid koos kaelaskantava teenetemärgiga ilma nimetatud teenetemärgi lindilõiketa.

28.8. Lindilõikeid ei kanta pulloveril ega üleriietel.

28.9. Lindilõikeid ei kanta pidulikul tavavormil nendel üritustel, kus tavavormi kantakse smokingu või fraki asendava vormiriietusena. Sellisel juhul kantakse pidulikul tavavormil aumärkide originaale.

28.10. Lindilõikeid ei kanta õhtuvormil.

28.11. Lindilõikeid kantakse järgnevalt:

Kuni 4 lindilõiget	Ühes reas
5 lindilõiget	Kahes reas: 2 ülemises, 3 alumises
6 lindilõiget	Kahes reas: 2 ülemises, 4 alumises
7 lindilõiget	Kahes reas: 3 ülemises, 4 alumises
8 lindilõiget	Kahes reas: 4 ülemises ja 4 alumises
9 lindilõiget	Kolmes reas: 1 ülemises ja 4 mõlemas alumises
10 lindilõiget	Kolmes reas: 2 ülemises ja 4 mõlemas alumises
11 lindilõiget	Kolmes reas: 3 ülemises ja 4 mõlemas alumises
12 lindilõiget	Kolmes reas: 4 igas reas
Üle 12 lindilõike	Analoogses asetuses